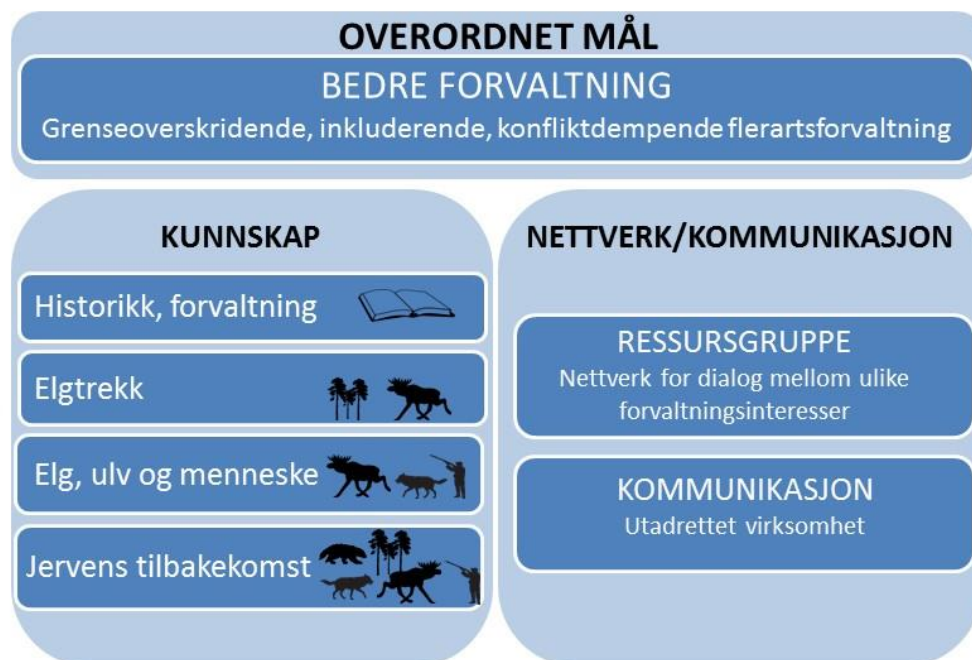

GRENSEVILT

Nyhetsbrev for perioden 2017-12-01 – 2018-05-31

Interreg-prosjektet GRENSEVILT har som overordnet mål å tilrettelegge for en grenseoverskridende, inkluderende og konfliktdempende forvaltning av vilt. Dette krever økt kunnskap om vekselvirkningene mellom menneskene, viltet og skogen. Prosjektet har derfor utformet fire kunnskapsprosjekter (Figur 1). Forvaltningen og forskningen trenger innspill fra de ulike aktørene og interessegrupper, og vi har derfor startet nettverksarbeid gjennom en ressursgruppe (Figur 1).

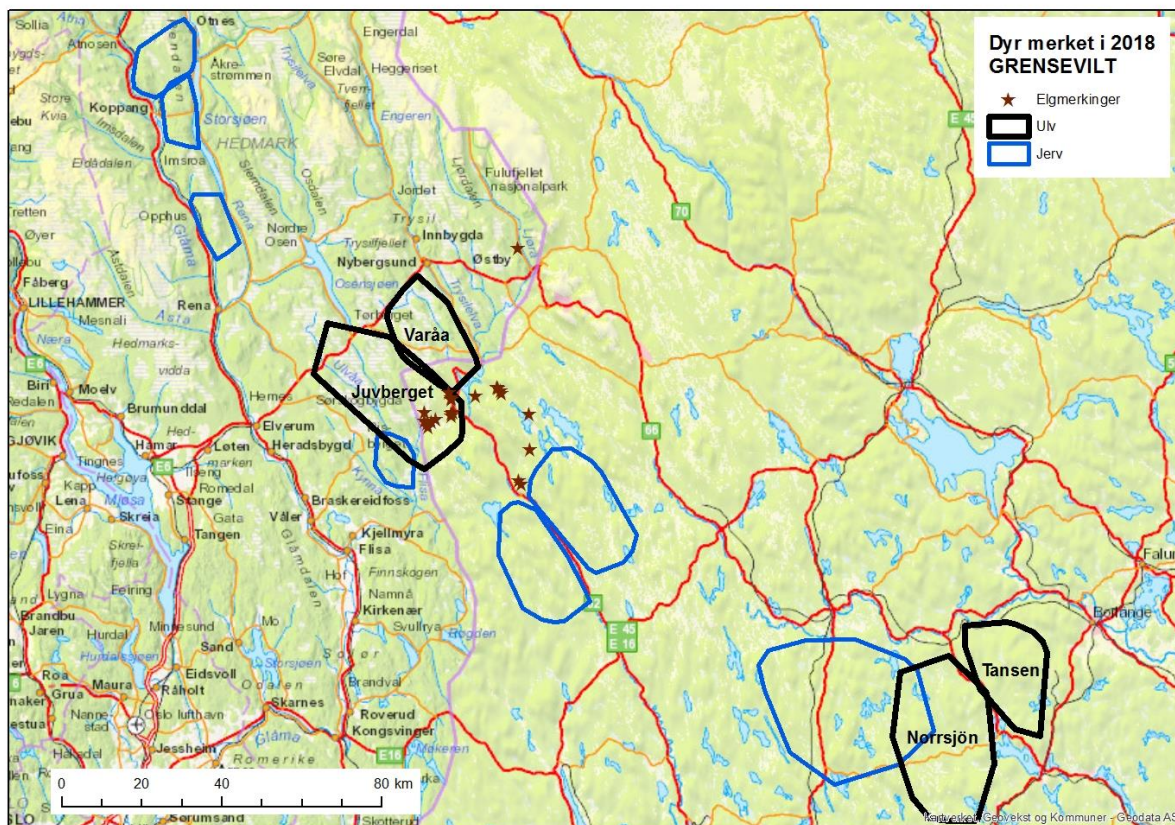
Figur 1: GRENSEVILT's målsetning om en bedre viltforvaltning på tvers av grenser skal være kunnskapsbasert og bygge på nettverk og kommunikasjon.

Kunnskapsprosjektene

GPS-merking av dyr: Helt grunnleggende for grenseproblematikken er å kartlegge dyrenes forflytning i forhold til administrative grenser. Vi har derfor i perioden februar til april merket 21 elger, 8 ulver og 7 jerver med GPS-halsbånd. Elg og ulv ble bedøvet fra helikopter, mens jerv ble fanget i båsfaller. GPS-halsbåndene er programmerte til å ta en posisjon annenhver time for elg og hver tredje eller fjerde time for ulv og jerv. GPS-dataene blir daglig sendt via sms eller satellitt til en server og kartløsning.

Samtlige elger ble merket i vinterbeiteområder i nordre Värmland på begge sider av Klarälven, med unntak av en elg i Ljørdalen i Trysil kommune. Skillen mellom øst og vest for Klarälven er begrunnet i at det finnes etablerte ulverevir vest for, men ikke øst for Klarälven. Vi merket også to voksne ulvepar og to jerver i grenseområdet vest for Klarälven (Juvberget- og Varåa-ulvene) og en jerv øst for

Klarälven. Dessuten merket vi fire ulver og en jerv sør i Dalarna, i et område der ulvebestanden har fortettet seg i løpet av de siste årene (Norrsjön- og Tansen-ulvene). De resterende jervene ble merket i Stor-Elvdal og Rendalen kommuner i Hedmark. Kart 1 gir en oversikt over leveområdene til jerv og ulv, og merkeplassene til elg.

Kart 1: Merkeplasser for elg (stjerner), og leveområder for ulv og jerv merket i regi av Grensevilt i februar-april 2018.

Kartlegging av elgtrekk: 70% av de GPS-merkede elgene viste tydelig trekkatferd, mens 30% har blitt igjen i samme område der de ble merket («stasjonære elger»). Samtlige elger ble merket i Sverige, men nå viser det seg at to tredjedel av elgene også bruker områder på norsk side av grensa.

Lokal kunnskap om elgtrekk: Vi har i samarbeid med Länsstyrelsene sendt ut forespørsel til lokale jegere og elgforvaltere i Värmland og Dalarna og tilgrensende områder på norsk side om å dele den lokale kunnskapen om elgtrekk og vinterbeiteområder med oss.

Ulvens uttak av elg: Vi har gjennomført studier på ulvens uttak av elg under vinteren i tre ulverevir (Norrsjön, Juvberget och Varåa). For dette programmerte vi GPSene til å ta en posisjon hver time i løpet av 6 uker i mars/april. Alle plasser der ulvene brukte minst en time, ble oppsøkt i felt noen dager etter at ulvene var der, for å lete etter bytterester. På denne måten fant vi alle store byttedyr som ulvene drepte i løpet av 6 uker, og kan dermed beregne uttaket for senvinteren. Mens ulvene i Juvberget og Varåa i nordre Finnskog forsynte seg utelukkende av elg, spiste ulvene i Norrsjön-reviret sør i Dalarna også kronhjort, villsvin og rådyr. I slutten av mai har vi begynt med tilsvarende uttaksstudier i to ulverevir (Juvberget og Norrsjön), for å få et mål på uttak av elg i elgkalvingstiden.

Elgtetthet i ulverevir: For å finne ut hvor mange elger som finnes i et ulverevir og hvordan elgene fordeler seg, brukes det gjerne elgmøkkstillinger (spilningsinventeringar). I Sverige er denne datainnsamlingen organisert av Svenska Jägareförbundet, og vi har ordnet med framtidig tilgang til disse data. I tillegg har vi lagt ut 97 prøveflater for inventering i de tre ulverevir der vi gjennomførte uttaksstudier på senvinteren.

Jervens diettvalg: Vi fulgte opp fem jerver med timesposisjoner i en tre-ukersperiode i overgangen april-mai, for å finne byttedyr, spiseplasser og steder der jerven har gjemt mat. Vi samlet også jervemøkk til senere diettanalyser. Samme type innsamling ble startet opp igjen i slutten av mai for fire av jervene. Dette vil gi oss kunnskap om i hvor stor grad jerven tar elgkalver i kalvingstiden.

Jervens utnyttelse av ulvedrepte kadavre: Vi har satt opp viltkamera ved ulvedrepte kadavre for å se hvor mye jerven utnytter denne matkilden og dermed kan påvirke ulvenes uttak av elg.

Sammenstilling av jaktstatistikk tvers av grenser: Vi har kontaktet ulike aktører innen vilt- og skogforvaltning både i Norge og Sverige for å få samlet data på elgavskytning, Sett elg / ålgobs, og beitetakseringer. Vi jobber nå med en sammenstilling av disse dataene.

Nettverksarbeid

Vi har forespurt forskjellige aktører innen skogbruk, elgjakt, offentlig forvaltning, grunneiere og vern om å bli med i en ressursgruppe. Denne ressursgruppen er tenkt som et nettverk mellom interesseorganisasjoner, forvaltningen og forskningen. Den har som oppgave å 1) identifisere grensebarrierer i dagens viltforvaltning; 2) foreslå løsninger på grenserelaterte utfordringer; og 3) være en kommunikasjonskanal for sine respektive organisasjoner og forvaltningsmyndigheter. Norske aktører i ressursgruppen er Fylkesmannen i Hedmark, Nordre Finnskog Elgregion, Statskog, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Hedmarks Jeger- og Fiskerforbund, NORSKOG, Glommen, WWF Norge, Landbrukskontoret Åsnes/Våler, og Rovviltutvalget for Åsnes/Våler. Svenske aktører er Länsstyrelsene i Dalarna og Värmland, Svenska Jägareförbundet, Stora Enso Skog, Finnskogens Älgforvaltningsområde, Svenska Rovdjursföreningen, WWF Sverige og Lantbrukarnas Riksförbund.

Ressursgruppen har hatt sitt første møte 24. april, og vi brukte møtetiden til å bli kjent med hverandre, til å kartlegge aktørens forventninger til Grensevilt og gruppas arbeid, og til å diskutere grenserelaterte problemstillinger. Gruppen brukte anledningen til en gjensidig opplæring i hvordan elg forvaltes på svensk og norsk side. De foreslo også inkludering av noen flere aktører, blant annet fra turistnæringen. Neste ressursgruppemøte er 19. september, der grenserelaterte utfordringer er hovedtema. Da vil også Norsk Friluftsliv og Jägareförbundet Värmland delta.

Kommunikasjon

Vi har helt fra starten holdt på med en aktiv informasjonsstrategi. Vi åpnet prosjektperioden med en pressemelding i både Norge og Sverige. Dessuten kom vi omgående i gang med en egen hjemmeside <https://grensevilt.weebly.com/> og er på Facebook <https://www.facebook.com/grensevilt/> og ResearchGate <https://www.researchgate.net/project/GRENSEVILT>. Vi har holdt flere foredrag og har blitt intervjuet av media. En sammenstilling av informasjonsarbeidet og kommunikasjon finnes på våre hjemmesider.

Barbara Zimmermann

Prosjektleder Grensevilt

Camilla Wikenros

Prosjektkoordinator Sverige